

Shōgun – Deel 1

James Clavell

Shōgun – Deel 1

Vertaald door Frank Klinkspoor

SAGA Egmont

Shōgun – Deel 1

Vertaald door Frank Klinkspoor

Originele titel *Shōgun 1*

Originele taal Engels

Eerste druk mei 2026

Copyright © 1975, 2026 James Clavell en SAGA Egmont

ISBN: 9788727297576 (POD paperback)

ISBN: 9788727297569 (e-book)

ISBN: 9788727297552 (audiobook)

Alle rechten voorbehouden. Geen enkel onderdeel van deze publicatie mag worden geherpubliceerd, opgeslagen in een database, verzonden, in geen enkel format en op geen enkele manier, zonder geschreven toestemming van de uitgever, noch mag het op andere wijze dan reeds gepubliceerd en in vergelijkbare conditie in enige vorm gebonden of met omslag aan de koper verstrekt worden. Het is verboden om tekst- en datamining (TDM) van deze publicatie uit te voeren, inclusief voor het trainen van AI-technologieën, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

www.sagaegmont.com

Saga is een dochtermaatschappij van Egmont. Egmont is het grootste mediabedrijf van Denemarken en volledig eigendom van de Egmont Foundation, die jaarlijks met bijna 13,4 miljoen euro kwetsbare kinderen en gezinnen steunt.

Vognmagergade 11, 2, 1120 København K, Denemarken

Van James Clavell is eerder verschenen bij Saga Egmont:

Shogun - Deel 2

Shogun - Deel 3

Opgedragen aan twee captains van de Royal Navy die meer van hun schip hielden dan van hun vrouw – zoals trouwens van ze verwacht werd.

Noot van de auteur

Graag zou ik iedereen hier, in Azië en in Europa – zowel de levenden als de doden – willen danken voor hun hulp die dit boek mogelijk maakte.

Lookout Mountain, Californië

Proloog

De storm rukte aan hem, sneed venijnig door zijn botten en hij wist dat ze allemaal de dood zouden vinden, als ze niet binnen drie dagen land bereikten. Te veel doden op deze reis, dacht hij. Ik ben eerste loods van een dodenvloot. Van de vijf schepen is er nog maar één over en van de honderdzeven bemanningsleden kunnen er nog maar tien lopen terwijl de rest, waaronder de kapitein, bijna dood is. Er is geen voedsel meer en wat er nog aan water is is brak en smerig.

Hij heette John Blackthorne en was als enige aan dek, afgezien van de uitkijk op de boegspriet – Salamon de Stomme – die ineengehurkt aan de lijzijde zat en zijn werk deed.

In een plotselinge windvlaag helde het schip gevaarlijk en Blackthorne omklemde de leuning van de stoel die vastgebonden was bij het stuurrad op het achterdek, totdat de driemaster zich met krakende spanten weer ophief. De *Erasmus* was als handels-oorlogsschip uit Rotterdam vertrokken, uitgerust met twintig kanonnen en was de enige overlevende van het eerste

expeditieleger dat de Nederlanden had verlaten om de vijand in de Nieuwe Wereld te plunderen. De eerste Hollandse schepen die de geheimen van de Straat van Magelhães zouden doorgronden. Vierhonderdzesennegentig man, allemaal vrijwilligers. Hollanders op drie Engelsen na – twee loodsen, één bootsman. Hun opdracht: Spaanse en Portugese bezittingen in de Nieuwe Wereld plunderen en in brand steken; permanente handelsconcessies openen; nieuwe eilanden in de Stille Oceaan ontdekken die als permanente basis zouden kunnen dienen en het gebied opeisen voor de Nederlanden. En als alles goed ging, binnen drie jaar weer naar huis.

De protestantse Nederlanden waren nu al meer dan veertig jaar in oorlog met het katholieke Spanje, en voerden dapper strijd om het juk van hun gehate Spaanse overheersers af te werpen. De Nederlanden, soms Holland genoemd, of de Lage Landen, maakten wettelijk gesproken nog steeds deel uit van het Spaanse imperium. Engeland, hun enige bondgenoot, het eerste land binnen de christelijke wereld dat een jaar of zeventig geleden met het pauselijke hof in Rome had gebroken en protestant was geworden, was nu ook al weer zo'n twintig jaar in oorlog met Spanje en had zich spoedig openlijk met de Hollanders verbonden.

De storm ging nog heftiger tekeer en het schip begon te slingeren, ondanks de bijna kale masten. De *Erasmus* werd onstuimig naar de verduisterende horizon gedreven.

Daarginds is de storm nog krachtiger, zei Blackthorne bij zich zelf en er zijn nog meer riffen. Het is een onbekende zee. Maar ik heb niet voor niets mijn hele leven tegen de zee gestreden. Ik heb altijd gewonnen en ik zal altijd blijven winnen.

De eerste Engelse loods in de Straat van Magelhães. Sterker nog, de eerste loods die zich ooit in de Aziatische wateren had gewaagd, afgezien van een paar smerige Portugezen of moederloze

Spanjaarden die nog altijd denken dat zij de wereld bezitten. De eerste Engelsman in deze zeeën...

Er waren zo velen de eerste geweest. En even zo vaak had de dood haar slag geslagen.

Hij zuchtte diep. Niets duidde op de aanwezigheid van land in de nabijheid. Hij zocht nogmaals de woelige, dofgrijze oceaan af. Geen spoor van zeewier en geen enkele kleurschittering die op een zandbank zou kunnen wijzen. Wel kon hij vaag de top van een rif aan stuurboord onderscheiden, maar dat zei hem niets. Ze werden nu al een maand lang bedreigd door rotspunten en nooit was er land in zicht geweest. Deze oceaan is eindeloos, dacht hij. Maar goed, je bent er nu eenmaal aan gewend – om onbekende zeeën te bezeilen, hen in kaart te brengen en weer veilig naar huis te keren. Hoe lang nu al van huis? Eén jaar, elf maanden en twee dagen. Het laatste land waar hij voet aan wal had gezet was Chili geweest, honderddrieëndertig dagen geleden, aan de andere kant van de oceaan die Magelhães tachtig jaar terug voor het eerst bezeild had en die de Stille Zuidzee werd genoemd.

Blackthorne was uitgehongerd en zijn mond en lichaam deden pijn van de scheurbuik. Hij dwong zijn ogen de kompaskoers te controleren en zijn hersens hun positie bij benadering te berekenen. Wanneer hun plaats eenmaal in zijn notities was bijgeschreven, zou hij veilig zijn op dit plekje in de oceaan. En als hij veilig was, was zijn schip dat ook en konden ze misschien met z'n allen Japan vinden, of zelfs de christenkoning priester Johannes en zijn Gouden Rijk dat volgens de legende ten noorden van Cathay lag, waar Cathay dan ook mocht liggen.

En met mijn aandeel in de rijkdommen zal ik weer verder zeilen, naar het westen, op huis aan – de eerste Engelse loods die om de aardbol gevaren heeft – en ik zal mijn huis nooit weer verlaten. Nooit weer. Bij het hoofd van mijn zoon!

De snijdende wind zorgde ervoor dat zijn gedachten niet afdwaalden en hield hem wakker. Het zou dwaas zijn nu te gaan slapen. Uit die slaap zou je nooit wakker worden. Hij strekte zijn armen om de verkrampste spieren in zijn rug te ontspannen en trok zijn mantel dicht om zich heen. Hij zag dat het topzeil was gereefd en dat het stuurrad stevig was vastgebonden. De uitkijk op de boeg was wakker. Hij leunde berustend achterover en bad om land.

‘Ga naar beneden, loods. Ik neem de wacht wel van je over, als je wilt.’ De derde stuurman, Hendrik Spekz, hees zich de waring op, zijn gezicht grauw van uitputting, zijn ogen diep in de kassen, zijn huid gezwollen en vuilgeel. Hij leunde zwaar tegen het kompasshuisje om zich staande te houden en kokhalsde een beetje. ‘Gezegende Heer Jezus, vervloekt zij de dag dat ik Holland verliet.’

‘Waar is de stuurman, Hendrik?’

‘In zijn kooi. Middenin zijn eigen stront. Hij heeft de kracht niet meer om op te staan.’

‘En de kapitein?’

‘Die zeurt om water en voedsel,’ spoog Hendrik. ‘Ik zeg, ik zal een kapoentje voor je roosteren en die op een zilveren schaal opdienen met een fles brandewijn erbij om hem weg te spoelen. Schijthuis! Klootzak!’

‘Hou je mond!’

‘Oké, oké, maar ik blijf erbij dat hij volslagen gek is. We gaan er allemaal aan door zijn schuld.’ De jongeman kokhalsde en gaf gespikkeld slijm op. ‘Gezegende Heer Jezus, help me!’

‘Ga weer naar beneden en kom terug bij dageraad.’

Hendrik liet zich pijnlijk in de andere stoel zakken. ‘Beneden stinkt het naar de dood. Ik neem de wacht wel. Wat is de koers?’

‘Waarheen de wind ons voert.’

‘Waar is het land dat je ons beloofd hebt? Waar is Japan in hemelsnaam?’

‘Vóór ons.’

‘Altijd voor ons. Het was verdomme onze opdracht niet om naar het onbekende te zeilen. We hadden nu al veilig met volle buiken thuis kunnen zitten in plaats van achter het sint-elmsvuur aan te jagen.’

‘Ga naar beneden of hou je mond dicht.’

Gemelijk wendde Hendrik zijn blik van de grote gebaarde man af. Waar zijn we nu? wilde hij vragen. Waarom laat je mij je notities in het logboek niet zien? Maar hij wist dat je in een situatie als deze, dergelijke vragen maar beter niet kon stellen. En toch, als hij net zo sterk en gezond was geweest als toen hij Holland verliet, zou hij geen minuut gearzeld hebben: ik zou je grijsblauwe ogen dichtslaan, die vuile halve grijns van je gezicht trappen en je naar de hel sturen die je verdient. Dan zou ik je plaats innemen: een Nederlander aan het hoofd van het schip – geen buitenlander. De geheimen zouden veilig in onze handen zijn. Want binnenkort zullen we met jullie Engelsen in oorlog zijn. We willen immers hetzelfde: de zee beheersen, alle handelsroutes controleren, de Nieuwe Wereld domineren en Spanje wurgen.

‘Misschien is er geen Japan,’ mompelde Hendrik opeens. ‘Het is een godvergeten legende.’

‘Het is er wel. Tussen dertig en veertig graden noorderbreedte. Nou, hou je mond of ga naar beneden.’

‘Beneden heerst de dood, loods,’ mompelde Hendrik. Hij probeerde zijn blik strak naar voren te richten en sukkelde spoedig in slaap.

Blackthorne schoof in zijn stoel heen en weer. Alles deed hem pijn. Toch was hij gelukkiger dan de meesten, gelukkiger

dan Hendrik. Nee, niet gelukkiger. Oplettender. Hij had zijn fruit bewaard terwijl de anderen het hunne onbezorgd opaten. Tegen zijn waarschuwingen in. Daarom was zijn scheurbuik beperkt gebleven terwijl de anderen voortdurend gemarteld werden door bloedingen, buikloop, prikkende ogen en losse of uitgevallen tanden. Waarom leren mensen nooit?

Hij wist dat ze allemaal, inclusief de kapitein, bang voor hem waren en bij de meesten was deze angst omgeslagen in haat. Maar dat was normaal, want het was ten slotte de loods die de touwtjes op zee in handen had; hij was het die de koers uitzette en het schip leidde, hij was het die ze van haven naar haven bracht.

Iedere reis bracht weer nieuwe gevaren met zich mee. De weinige navigatiekaarten die er bestonden, waren zo vaag dat ze nauwelijks enig nut hadden en er was nog steeds geen methode om de lengtegraad te bepalen.

‘Vind een manier om de lengtegraad te bepalen en je bent de rijkste man ter wereld,’ had zijn oude leermeester Alban Caradoc gezegd. ‘De koningin, God zegene haar, zal je tienduizend pond en een hertogdom schenken als je het raadsel weet op te lossen. De Portugezen, die mestvreters, zullen je nog meer geven – een gouden galjoen. En die moederloze Spanjaarden zullen je maar liefst twintig galjoenen geven. Als er geen land in zicht is, ben je altijd verloren, jongen...’ Caradoc had even gepauzeerd en zijn hoofd droevig naar hem geschud, zoals hij altijd deed. ‘Je bent verloren jongen, tenzij...’

‘Tenzij je een logboek hebt!’ had Blackthorne gelukkig uitgeroepen, wetend dat hij zijn lessen goed geleerd had. Hij was toen dertien en al een jaar in de leer bij de loods en scheepsbouwmeester Alban Caradoc die de vader was geworden die hij verloren had, die hem nooit had geslagen en die hem en de andere jongens de geheimen van de scheepsbouw had geleerd, die hen vertrouwd had gemaakt met de zee.

Een logboek was een klein boekje met de gedetailleerde waarnemingen van een loods *die er eerder was geweest*. De magnetische kompasskoersen tussen havens en kapen, klippen en kanalen stonden erin opgetekend. De diepte en de kleur van het water alsmede de aard van de zee werden erin vermeld. Het vertelde *hoe je er kwam en hoe je weer terug moest*: hoeveel dagen in een bepaalde koers te varen, hoe het patroon van de wind te bepalen, wanneer en uit welke hoek hij kwam, welke stromingen er te verwachten waren, waar je het schip moest krenge en waar je water kon innemen; waar vrienden waren en waar vijanden, ondieptes, riffen, getijden en havens. Kortom: *alles* wat noodzakelijk was voor een veilige reis.

De Engelsen, Hollanders en Fransen hadden uiteraard logboeken voor hun eigen wateren, maar de overige zeeën waren nog slechts door Portugezen en Spanjaarden bezield, en deze twee landen hielden hun logboeken geheim. Logboeken die de zeewegen naar de Nieuwe Wereld verduidelijkten of de mysteries van de Straat van Magelhães en Kaap de Goede Hoop – allebei Portugese ontdekkingen – ontrafelden. De zeewegen naar Azië werden als nationale schatten door de Portugezen en Spanjaarden bewaakt en met even grote belustheid door hun Hollandse en Engelse vijanden gezocht.

Maar een logboek was niet beter dan de loods die het schreef, de klerk die het met de hand kopieerde, heel zelden de drukker die het drukte, of de geleerde die het vertaalde. Een logboek kon dus fouten bevatten. Opzettelijke fouten zelfs. Een loods wist nooit iets zeker *totdat hij er zelf was geweest*. Minstens één keer.

Op zee was de loods leider, de enige gids, en de absolute heerser van het schip en haar bemanning. Hij alleen voerde bevel vanaf het achterdek.

Dat is koppige wijn, zei Blackthorne bij zich zelf. En wanneer je die eenmaal gedronken hebt, moet je de smaak nooit vergeten. Je moet hem altijd zoeken, en altijd bij de hand houden. Het is één van de dingen die je in leven houden als anderen doodgaan.

Hij stond op en ontlastte zich in het spuiyat. Hij zag dat de zandloper bij het kompasshuisje leeg was, draaide hem om en luidde de scheepsbel.

‘Kun jij wakker blijven, Hendrik?’

‘Ja. Ja, ik denk het wel.’

‘Ik zal iemand sturen om de uitkijk op de boeg te vervangen. Zorg ervoor dat hij aan de windzijde staat en niet aan lij. Dat zal hem wakker en waakzaam houden.’ Even vroeg hij zich af of hij het schip in de wind moest draaien en bijleggen voor de nacht maar schudde zijn hoofd, ging de kajuitstrap af en opende de deur naar het manschappenkwartier dat de hele breedte van het schip in beslag nam. Er waren kooien en hangmatten voor honderdtwintig man. Hij nam de warmte van het vooronder dankbaar in zich op en sloeg geen acht op de altijd aanwezige stank van het ruimwater eronder. Geen van de ongeveer twintig mannen maakte aanstalten om van zijn kooi af te komen.

‘Ga aan dek, Maetsuiker,’ zei hij in het Hollands, de voertaal van de Lage Landen, dat hij perfect sprak, evenals het Portugees, het Spaans en het Latijn.

‘Ik ben halfdood,’ zei een kleine man met scherp besneden gelaatstrekken, terwijl hij dieper in zijn kooi wegkroop. ‘Ik ben ziek. Kijk maar, door de scheurbuik ben ik al mijn tanden kwijt. Heer Jezus, sta ons bij, we gaan er allemaal aan! Zonder jou zouden we nu met zijn allen thuis zijn, behouden en wel! Ik ben koopman, geen zeeman. Ik hoor niet bij de bemanning... Neem maar iemand anders...’ Hij schreeuwde het uit toen Blackthorne hem van zijn

kooi sleurde en tegen de deur smakte. Bloedvlekken verschenen om zijn mond en hij zakte versuft ineen. Een ruwe schop in zijn zij bracht hem uit zijn verdooving.

‘Je maakt dat je aan dek komt en daar blijf je tot je kapot bent of tot we land in zicht hebben!’

De man rukte de deur open en vluchtte in doodsangst naar boven.

Blackthorne keek naar de anderen. Ze staarden terug. ‘Hoe voel jij je, Johan?’

‘Gaat wel, loods. Misschien overleef ik het.’

Johan Vinck was met zijn drieënveertig jaar de oudste man aan boord. Hij was hoofdkanonnier en onderbootsman. Zijn mond was tandeloos en zijn kale hoofd had de kleur van oud eikehout. Hij was sterk als een beer. Zes jaar geleden had hij Blackthorne vergezeld op diens noodlottige speurtocht naar de Noordoostelijke Doorvaart, en beide mannen wisten wat ze aan elkaar hadden.

‘Op jouw leeftijd zijn de meeste mensen al dood, dus jij zal het wel redden.’ Blackthorne was zesendertig.

Vinck grinnikte vreugdeloos. ‘Komt van de brandewijn, loods, van de brandewijn, de hoeren en het vrome leven dat ik heb geleid.’

Niemand lachte. Toen wees iemand naar een kooi. ‘Loods, de bootsman is dood.’

‘Breng het lichaam dan aan dek! Was hem en sluit zijn ogen! Jij, jij, en jij!’

Ditmaal kwamen de mannen snel uit hun kooi en samen sleepten en droegen ze het lijk de kajuit uit.

‘Neem de ochtendwacht, Vinck. En Ginsel, jij bent uitkijk op de boeg.’ ‘Ja, loods.’

Blackthorne ging terug aan dek.